

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ГО «Прометеус»

 В.О. Примаченко

11.03.2020 р.

Програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти

Курс «Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти»

Загальні положення

Булінг (цькування) – тривожна тенденція, особливо для сучасного дитячого середовища. За результатами дослідження, проведеного UNICEF у 2017 році, 67% дітей в Україні у віці від 11 до 17 років стикалися з проблемою булінгу (цькування) впродовж останніх трьох місяців, а 24% дітей стали жертвами цього явища.

За даними опитування HBSC 2018 року, серед дітей віком від 10 до 17 років 35% опитаних упродовж останніх двох місяців брали участь в ображенні/приниженні або знущанні з інших, 37,9 % були жертвами образ, знущань та принижень інших підлітків.

Результати опитування U-Report відбивають найрозповсюдженіші причини булінгу (цькування): ігнорування дорослими булінгу (цькування) (39%) та особливості характеру певних дітей (26%).

Це поширення проблема в сучасному українському суспільстві, і найгостріше воно постає в освітньому середовищі, де дитина проводить більшу частку свого повсякденного життя.

Що таке булінг (цькування)? Які його прояви? Які причини та наслідки булінгу (цькування)? Як правильно реагувати вчителю/вчительці, учню/учениці, коли він/вона стають учасниками ситуації? Як організувати системну роботу з протидією та попередженням булінгу (цькування) в закладі освіти? Як діагностувати наявність булінгу (цькування) в колективі? Який алгоритм дій у разі його виявлення? До кого звертатись по допомозі? Які практичні інструменти має знати кожен на випадок, якщо він/вона стає учасником булінгу (цькування) в освітньому процесі? Як вчителю вберегти себе від вигорання під час роботи з ситуацією? Як запровадити системну протидію булінгу (цькування) в закладі освіти? Які практичні інструменти створення безпечного середовища в закладі освіти? На ці та інші питання ми намагатимемось відповісти в курсі.

Якщо відеолекції, презентації, конспекти не допоможуть слухачеві знайти відповідь на його питання (з урахуванням багатоманітності нашого українського життя, це цілком можливо), учасники курсу зможуть поставити питання на форумі та отримати рекомендації чи додаткову інформацію від авторів курсу або співслушачів.

Крім того, ви можете вже зараз поставити своє питання розробникам курсу (свої питання надсилайте на адресу savytska@mon.gov.ua)

Якщо ви бажаєте знати, як правильно діяти, якщо ваша дитина стала учасником булінгу (цькування), якщо ви працюєте в закладі освіти та щодня стикаєтесь з подібними випадками та не знаєте, як це правильно зупинити та попередити, якщо ви керуєте закладом освіти і не знаєте, як створити безпечне освітнє середовище, вільне від будь-яких проявів насильства та булінгу (цькування), то цей курс для вас.

Важливо! Цей курс допоможе опанувати базові практичні знання для роботи з ситуацією булінгу (цькування) в закладі освіти та створити систему запобігання випадкам.

Курс розраховано на 80 годин навчання (50 теоретичних та 30 практичних), які будуть зазначені на сертифікаті про успішне завершення в разі опанування всіх матеріалів.

Цей курс підготовлений в рамках створення національної системи протидії та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти Міністерством освіти і науки України за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та українського громадського проекту масових відкритих онлайн-курсів Prometheus.

Цільова аудиторія

Педагогічні працівники, науково-педагогічні працівники, освітні тренери, батьки школярів та всі охочі долучитись до нових знань та вмінь.

Тематичний розподіл

МОДУЛЬ 1. Булінг (цькування) як явище, його форми та учасники.

Лекція 1. Булінг (цькування) в закладі освіти.

Лекція 2. Форми та види булінгу (цькування).

Лекція 3. Чинники та причини виникнення булінгу (цькування).

Лекція 4. Учасники булінгу (цькування).

Лекція 5. Наслідки булінгу (цькування).

МОДУЛЬ 2. Організація протидії та попередження булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

Лекція 1. Комплексний підхід до попередження та протидії булінгу (цькуванню) у закладах освіти.

Лекція 2. Розробка плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

Лекція 3. Повноваження та обов'язки працівників закладу освіти з попередження та протидії булінгу (цькуванню).

МОДУЛЬ 3. Діагностика булінгу (цькування) в закладі освіти.

Лекція 1. Загальна структура діагностичного модуля та індивідуальна діагностика.

Лекція 2. Діагностика шкоди фізичному і психічному здоров'ю, спричиненому булінгом (цькуванням).

Лекція 3. Доведення випадку булінгу (цькування) і поширені помилки.

Лекція 4. Ігрові методи діагностики булінгу (цькування) в групі/класі.

Лекція 5. Початкова діагностика ситуації булінга (цькування) в закладі освіти.

Лекція 6. Загальний моніторинг протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

Лекція 7. Діагностика кібербулінгу та інформаційної безпеки в закладі освіти.

МОДУЛЬ 4. Протидія булінгу (цькуванню).

Лекція 1. Загальні засади протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

Лекція 2. Правила роботи або як не слід працювати з випадком булінгу (цькування).

Лекція 3. Заходи з протидії булінгу (цькуванню) з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку (4-8 років).

Лекція 4. Робота з дітьми середнього віку (9-15 років).

Лекція 5. Робота з дітьми старшого віку та молоддю (16-21 років).

Лекція 6. Екологічність роботи з протидії булінгу (цькуванню). Робота з власними переживаннями.

МОДУЛЬ 5. Профілактика та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти.

Лекція 1. Підходи до профілактики булінгу (цькування) в закладах освіти.

Лекція 2. Чому треба навчати дітей задля запобігання ситуації булінгу (цькування).

Лекція 3. Підтримка дітей з особливими освітніми потребами.

Лекція 4. Навички стабілізації емоційного стану вчителя.

Лекція 5. Інструменти створення безпечного середовища в закладі освіти.

Лекція 6. Програма профілактики і протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

Мета курсу

Навчити освітян розпізнавати ситуації булінгу (цькування) та вчасно і правильно реагувати на його прояви в освітньому середовищі.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться

Загальні: здатність співпрацювати з іншими людьми, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, знання і розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти, критичне та системне мислення, здатність логічно обґруntовувати позицію, ініціативність.

Фахові: професійно-педагогічна, інформаційно-комунікаційна, емоційно-етична компетентність.

Обсяг курсу

80 годин (2,6 кредитів ЕКТС)

Форма навчання

Онлайн-курс, опановується дистанційно

Форма підтвердження результатів навчання

Сертифікат про успішне завершення навчання з вказання кількості годин. Автентичність сертифікату можна перевірити за посиланням на ньому. Всі видані сертифікати внесено до реєстру, з яким можна ознайомитись за посиланням.

Напрям навчання

Професійний розвиток педагогічних та науково-педагогічних ефективних способів навчання, ефективного планування освітнього процесу, комунікації.

Навчальна програма

Назва розділів і тем	Кількість годин у тому числі			
	Всього	Лекції	Тестування	Самостійна робота
Вступ	1	1	0	0
Модуль 1. Булінг (цькування) в закладі освіти як явище. Форми та види булінгу (цькування). Передумови та причини виникнення булінгу (цькування). Учасники булінгу (цькування). Наслідки булінгу (цькування)	17	2	1	14
Модуль 2. Комплексний підхід до попередження та протидії булінгу (цькуванню) у закладах освіти. Розробка плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти. Повноваження та обов'язки працівників закладу освіти з попередження та протидії булінгу (цькуванню)	14	1	1	12
Модуль 3. Загальна структура діагностичного модуля та індивідуальна діагностика. Діагностика шкоди фізичному і психічному здоров'ю, спричиненому булінгом (цькуванням). Доведення випадку булінгу (цькування) і поширені помилки. Ігрові методи діагностики булінгу (цькування) в групі/класі. Початкова діагностика ситуації булінга (цькування) в закладі освіти. Загальний моніторинг протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти. Діагностика кібербулінгу та інформаційної безпеки в закладі освіти	16	2	1	13
Модуль 4. Загальні засади протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти. Правила роботи або як не слід працювати з випадком булінгу (цькування). Заходи з протидії булінгу (цькуванню) з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку (4-8 років). Робота з дітьми середнього віку (9-15 років). Робота з дітьми старшого віку та молоддю (16-21 років). Екологічність роботи з протидії булінгу (цькуванню). Робота з власними переживаннями	15	1	1	13
Модуль 5. Профілактика та попередження	18	2	1	15

Назва розділів і тем	Кількість годин у тому числі			
	Всього	Лекції	Тестування	Самостійна робота
булінгу (цькування) в закладах освіти. Підходи до профілактики булінгу (цькування) в закладах освіти. Чому треба навчати дітей задля попередження ситуації булінгу (цькування). Підтримка дітей з особливими освітніми потребами. Навички стабілізації емоційного стану вчителя. Інструменти створення безпечної середовища в закладі освіти. Програма профілактики і протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти				
Всього годин	80	8	5	67

Автори програми

Наталія Тілікіна

Заступник директора з наукової роботи Державного інституту сімейної та молодіжної політики. Голова Правління Громадської організації «Інститут молоді». У 2016-2018 роках була консультантом ЮНІСЕФ з питань моніторингу прав дитини. Автор щорічних доповідей Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні та державних доповідей про становище дітей в Україні. З 2007 року працює у сфері молодіжної, сімейної та соціальної політики, політики у сфері захисту прав дитини, а також була координатором багатьох соціологічних досліджень, які стосуються питань становища дітей та молоді, безпеки дітей в інформаційно-комунікаційному просторі та інших.

Любов Найд'онова

Експерт з питань медіапсихології та протидії кібербулінгу, досліджує булінг (цькування) понад 20 років, автор понад 300 публікацій, в тому числі навчальних матеріалів для дітей і педагогів, електронних підручників і дистанційних курсів, учасник понад 50 світових та європейських психологічних конгресів і конференцій, керівник міжнародних дослідницьких проектів і всеукраїнських експериментів, доктор психологічних наук, член-кореспондент НАПН України, заступник директора з наукової роботи, завідувачка лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, член Громадської ради при Національній раді з питань телебачення і радіомовлення, Президент Асоціації медіапсихологів та медіапедагогів України.

Єлизавета Коваль

Експертка Інституту миру і порозуміння. З 2007 року – шкільний медіатор, з 2008 року – фасилітатор тренінгу «Базові навички медіатора». Працює в напрямках створення в Україні мережі шкільних служб порозуміння та присудової медіації в випадках кримінальних конфліктів з неповнолітніми; проводить тренінги з медіації та фасилітації, фасилітує діалоги в школах.

Ганна Усатенко

Тренер освітніх та соціальних проектів, засновник Психологічного центру «Психея» (www.psycheya.info). У Ганни понад 15 років досвіду консультування та співпраці з міжнародними організаціями: Caritas, Партнерство кожній дитині, участь в проектах ООН в Україні та інших. Керівник соціального видавничого проекту «ДивоГра», який займається розробкою літератури, адаптованої для навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивній та спеціальній освіті.

Ірина Скорбун

Керівник освітнього проекту Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) «Неінфекційні захворювання: профілактика та зміцнення здоров'я в Україні», консультант ЮНЕСКО з питань профілактичної освіти та протидії насильства. Автор методичних матеріалів та посібників з питань репродуктивного здоров'я та статевого виховання, посібника з організації профілактичної освіти. Співавторка посібника та програми тематичного удосконалення для медичних працівників закладів освіти. Спеціаліст з моніторингу та оцінки соціальних проектів. У 2017-2018 роках адаптувала методологію самостійного оцінювання закладів освіти «Індекс здоров'я школи» та ініціювала її застосування.

Реалізація програми

Громадська організація «Прометеус».

Програму розроблено відповідно до сучасної державної освітньої політики, Концепції Нової української школи та стратегії реформування освіти в Україні, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. №800 зі змінами та доповненнями від 27 грудня 2019 р. №1133).